

NÉMETH MIKLÓS

1948. január 24. Monok, Zemplén vármegye

MTI/MTVA Fotóarchívum/Horling Róbert, Szamosi János

FŐBB TISZTSÉGEI

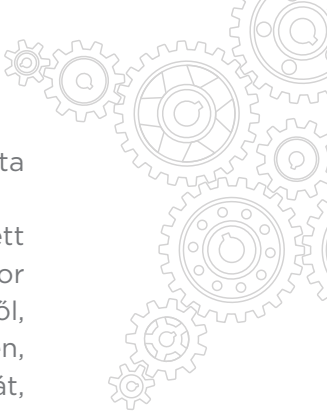
Az MSZMP KB Gazdaságpolitikai Osztálya vezetője	1986. december 28.-1987. június 23.
Az MSZMP KB tagja	1987. június 23.-1989. október 7.
Az MSZMP KB titkára	1987. június 23.-1988. december 15.
AZ MSZMP PB tagja	1988. május 22.-1989. június 22.
A Minisztertanács elnöke	1988. november 24.-1990. május 23.
Az MSZMP Elnöksége tagja	1989. június 24.-1989. október 7.
Az MSZMP Politikai Intéző Bizottsága tagja	1989. június 24.-1989. október 7.
Az MSZP elnökségi tagja	1989. október 10.-1989. december 20.

PÁLYÁJA

Kisparaszti családban született, apja Németh András, anyja Stajz Margit volt. Apja a család 10 és fél hold földjével 1961-ben lépett be a helyi termelészövetkezetbe.

Az általános iskolát szülőfalujában, a középiskolát Miskolcon járta ki. 1966-ban a Berzeviczy Gergely Kereskedelmi Technikumban érettségizett, s felvették a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemre; még diákkorában, 1968-ban belépett a Magyar Szocialista Munkáspártba. Diplomája 1971-es megszerzése után gyakornokként, tanársegédként, majd adjunktusként az egyetem népgazdaság tervezése tanszékén maradt, mellette az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán politikai gazdaságtant is tanított. 1975. szeptembertől 1976. májusig az International Research and Exchanges Board ösztöndíjával kilenc hónapot az Egyesült Államokban, a Harvard Egyetemen töltött. 1977-től az Országos Tervhivatal Tervgazdasági Intézete elemző, kutató osztályán, 1978-tól a tervhivatal Közgazdasági Főosztályán dolgozott osztályvezető-helyettesként, illetve osztályvezetőként.

1981. februárban politikai munkatársként áthelyezték az MSZMP Központi Bizottsága Gazdaságpolitikai Osztályára, rövidesen alosztályvezetővé, 1983-ban osztályvezető-helyettesé, 1986. december végén osztályvezetővé nevezték ki. Az MSZMP KB 1987. június 23-i ülésén kooptálták a testületbe, és megválasztották a KB gazdaságpolitikai titkárává, ezt követően átvette a KB tanácsadó testületeiként működő Gazdaságpolitikai Bizottság és a Közgazdasági Munkaközösség vezetését is. Az 1988. május 20-22-i - Kádár Jánost és bizalmasait a hatalomból eltávolító - országos pártértekez-

leten az MSZMP Politikai Bizottságának tagja lett. 1988. októberben az országos lista egyik megüresedett helyén bejutott a parlamentbe.

Az Országgyűlés 1988. november 24-én – a pártfőtitkári poszt megtartása mellett döntő Grósz Károly utódként – a Minisztertanács elnökének választotta, de akkor még, mivel elődje legtöbb miniszterét megörökölte, inkább miniszterelnök-cseréről, mint kormányváltásról volt szó. A KB 1988. novemberi 22-i határozata következtében, amely deklarálta az Országgyűlés, a kormány és az államhatalmi szervek önállóságát, és megszüntette azok közvetlen irányítását, sikerült tényleges hatalomra szert tennie, s kormányát – amelynek személyi összetételében, a szakértelmet hangsúlyozva, 1989. május 10-én jelentős változtatásokat hajtott végre – a politikai rendszer átalakításának szolgálatába állította, ugyanakkor a piacgazdaságra való áttérés jegyében hozzájárult az úgynevezett spontán privatizációhoz (ezzel a pártállami elit jelentős része politikai hatalmát gazdaságira cserélhette fel). A KB 1989. június 23–24. ülésén az MSZMP akkor megalakított négyfős elnökségének és a PB helyett felállított Politikai Intézőbizottságnak a tagja lett. Legjelentősebb külpolitikai lépéseként kormánya az NDK-ból elmenekült, oda visszatérni nem kívánó állampolgárok számára megnyitotta a magyar-osztrák határt (1989. szeptember 11.); ezzel nagymértékben járult hozzá a berlini fal leomlásához, az NDK, majd a láncreakció megindulásával Csehszlovákia és Románia kommunista rendszereinek széteséséhez.

1989. októberben az MSZMP jogutódként életre hívott Magyar Szocialista Párt elnökségi tagjává választották. 1989. decemberben elnökségi tagságától megvált, s bár a pártból nem lépett ki, az 1990. március–áprilisi első szabad parlamenti választásokon független jelöltként szerzett mandátumot. Kormánya utolsó nagyjelentőségű lépése volt a szovjet csapatok magyarországi kivonásáról szóló egyezmény megkötése (1990. március 10.). Az Országgyűlés 1990. május 2-i alakuló ülésétől az Antall-kormány programjának május 23-i elfogadásáig ügyvezető miniszterelnökként hivatalában maradt. 1991. áprilistól 2000. májusig a volt kelet-európai szocialista államok megsegítésére létrehozott londoni székhelyű Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) egyik alnöke volt (emiatt 1991. áprilisban megvált képviselői székétől). Hazatérését követően, bár többször fölmerült a neve, még lehetséges miniszterelnök-jelöltként is, nem vállalt tisztséget az MSZP vezetésében, 2004-ben a pártból is kilépett.

FŐ MŰVE

Időszerű gazdaságpolitikai kérdések. Reform Lap- és Könyvkiadó Rt., Budapest, 1988.

IRODALOM

Az 1990-ben megválasztott Országgyűlés almanachja. Főszerkesztő Kiss József. Szerkesztette Horváth Zsolt. Magyar Országgyűlés, Budapest, 1992. 286.

Izsák Lajos–Pölöskei Ferenc–Romsics Ignác–Szerencsés Károly–Urbán Aladár: *Magyarország miniszterelnökei, 1848–1990.* Cégér Kiadó, Budapest, 1993. 229–234.

Bölgöny József–Hubai László: *Magyarország kormányai, 1848–2004.* Ötödik, bővített és javított kiadás. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2004. 405.

Oplatka András: *Németh Miklós. „Mert ez az ország érdeke”.* Helikon Kiadó, Budapest, 2014.